

EEN VERSTANDIGE DUIF.

Herhaaldelijk is door mij, in dit Album, de vraag ter sprake gebragt, of dieren van tijd tot tijd blijken geven van overleg bij hunne handelingen, en hoewel die vraag in het algemeen toestemmend is beantwoord geworden, zoo is tevens uit vele vroeger medegedeelde voorbeelden gebleken, dat men zeer behoedzaam moet zijn om in bepaalde gevallen eene handeling op rekening van het verstand te stellen, die welligt slechts als eene uiting van het instinkt of als het gevolg van een bloot toeval moet beschouwd worden. Menigeen is in de gelegenheid in zijne onmiddellijke omgeving handelingen van dieren gade te slaan, die tot nadere oplossing van dit vraagstuk kunnen strekken, en het ware wenschelijk, dat aan waarnemingen van dien aard meerdere openbaarheid werd gegeven dan doorgaans het geval is. Het is daarom, dat ik onderstaand gedeelte uit eenen brief van den heer T. A. F. VAN DER VALK, gedagteekend: Soerakarta 14 Julij 1863, aan onze lezers mededeel, al schijnt mij het geval zelf niet zoozeer boven alle bedenking verheven, dat ik met de daaruit door den geëerden briefschrijver afgeleide gevolgtrekking geheel kan instemmen.

..... Een duif, tot de gewone soort behoorende, kreeg voor eenigen tijd twee jongen. Toen deze beestjes zoo groot waren, dat ze uit het nest konden kruipen en rondloopen op het plat, dat zich voor het hok bevindt, vielen ze daar af op een steenachtigen grond, met dat gevolg dat ze beiden dood waren, hoewel dit plat, slechts uit weinige ruwe planken bestaande, niet meer dan zes voet hoog is boven den beganen grond. Kort daarna legde dezelfde duif weer eijeren, waarvan echter maar één uitkwam. Dit jong trof hetzelfde ongeluk. Het viel weer dood. Op nieuw legde nu de duif twee eijeren, waarvan er ook ditmaal slechts één uitkwam. Toen er nu ongeveer veertien dagen waren verloopen, en men dit jong geheel

niet meer voor den dag zag komen, onderzocht men, wat daarvan de reden was. En wat bevond men? De moeder had voorzorgen genomen om te verhoeden, dat zij andermaal kinderloos zou worden. Zij had de beide pootjes van het jonge dier, doch ieder afzonderlijk, zoodanig omwonden met allerlei draden, touwtjes, vezels van bamboe, alang-alang en andere plantaardige stoffen, dat het voor het diertje volkomen onmogelijk was te gaan. Men moest met een schaar die windsels losknippen, daar er zelfs knoopen in waren, waarvan men zich verwonderen moest, hoe de duif die daarin had kunnen aanbrengen. Het diertje kon ook, na van die banden bevrijd te zijn, nog niet gaan, doordien zijne pootjes niet alleen stijf, maar ook krom en eenigzins misvormd waren. De knaap, die dit het eerst waarnam en aan zijne moeder mededeelde, riep uit: „Mama! Wat is die duif verstandig, nu moet u eens komen zien!” En wat mij betreft, ik weet geene andere qualificatie voor die handeling. Klaarblijkelijk toch wijst zij niet alleen op de werking van het geheugen, maar ook op een combineren van eenige voorstellingen of denkbeelden en dus op nadenken.”....

Tot dusverre de heer VAN DER VALK. Ik zeide, dat ik dit geval, als bewijs voor eene verstandsuiting van een dier niet boven alle bedenking acht, al komt het mij opmerkelijk genoeg voor om het aan onze lezers mede te deelen. Die bedenking is de volgende. Zij die duiven houden, weten, dat deze dieren, namelijk de volwassene, zich meermalen met hunne pooten verwarren in de draden en vezelen, welke zij voor hunnen nestbouw verzamelen, in dier voege, dat deze zich om hunne pooten wikkelen en hen dan zelfs bij het loopen belemmeren. Het spreekt van zelf, dat dit niet anders dan een zoogenaamd toeval, in elk geval het gevolg eener onbewuste handeling is; geen duif toch zal met opzet zich zelve zulke voetboeijen aanleggen. Doch nu ontstaat de vraag: heeft de moederduif, waarvan boven sprake was, de pootjes van haar jong zelve omwikkeld, of is die inwikkeling het gevolg geweest van de spartelende bewegingen van het diertje te midden der bouwstoffen, waaruit het nest bestaat? De heer v. d. v. beantwoordt het eerste gedeelte dezer vraag dadelijk toestemmend, maar het blijkt niet, dat hij aan de mo-

gelijkheid heeft gedacht, dat ook haar tweede gedeelte kon worden geopperd. Welligt echter had hij goede redenen om elke andere verklaring der zaak af te wijzen, en ik opper deze bedenking ook slechts om als in een voorbeeld te toonen, hoe in dergelijke gevallen, waar wij uit de waargenomen handelingen der dieren besluiten tot de beweegoorzaken, die hen daarbij leidden, eene zorgvuldige kritiek noodig is, en tevens om de aandacht op de zaak zelve te vestigen.

Onder de lezers van dit Album, inzonderheid onder de jongere, zijn voorzeker vele houders van duiven. Zij hebben de beste gelegenheid om na te gaan, of de jonge duiven, korten tijd nadat zij het ei verlaten hebben, zich zelve draden om de pootjes kunnen wikkelen. Zij kunnen ook opzettelijk proeven nemen, waardoor de omstandigheden in boven medegedeeld geval zoo na mogelijk worden nagebootst, ten einde te zien, of het wel eens aan eene moederduif inderdaad in de gedachte komt, op zulk eene wijs haar jong voor gevaar te behoeden. Met één woord: niet alleen het *corpus delicti*, maar ook het delict, of, indien men liever wil, de daad van het omwikkelen zelve door de moeder moet door getuigen bevestigd worden, alvorens men regt heeft haar als eene waarschijnlijk verstandige handeling te beschouwen. Gelukt zulks in geen geval, dan kan men daaruit besluiten: dat of de boven vermelde omwikkeling eene geheel toevallige is geweest, of dat onze Nederlandsche duiven dommer zijn dan die van Soerakarta.

HARTING.
